

CURIERUL JUDICIAR .

DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚA — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE

DIRECTOR : D. ALEXANDRESCO

PRIM-REDACTOR : I. N. CESĂRESCU

ABONAMENTUL

pe an 30 lei; 6 luni 16 lei; 3 luni 8 lei

Studentii plătesc pe jumătate

Strălnăitatea : 40 lei pe an, 20 pe 6 luni

A P A R E

de două ori pe săptămână sub redacțiunea unui comitet

Abonamentele se plătesc tot-d'a-una înainte

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA

BUCURESCI

6, Splaiul Brâncoveanu Voevod, 6

Vis-à-vis de Palatul Justiției

S U M A R

Incensibilitatea și insequestrabilitatea lefilor și pensiilor funcționarilor publici. (Art. 409 și 410 din Proced. civilă de d. M. N. Pacu, avocat, Galați.

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ :

Curtea de apel din Galați, s. II: *Procurorul general al Curții de apel Iași în cauza Elias și Samoil Șaraga, pentru contrafacere.*
Bibliografie.

Incensibilitatea și insequestrabilitatea lefilor și pensiilor funcționarilor publici

(art. 409 și 410 din Proc. civilă)

Se știe că, în virtutea unei legi din 1 Martie 1881, numită *legea Grădișteanu*, de la inițiatorul ei d. Petre Grădișteanu, atunci membru al Parlamentului, s'a introdus în Procedura noastră civilă, prin art. 409 și 410, următoarele dispozițiuni restrictive :

«Art. 409. Pensiunile de retragere, recompensele naționale și lefii ecleziasticilor, militarilor și tuturor impiegaților plătiți din tesaurul public, sau din alte case publice, nu se pot ceda nici în total, nici în parte. Ele nu se pot urmări de cât până la o treime pentru datorii către Stat, penalități prevăzute de legi, precum și creanțele privilegiate prescise de art. 1729 Codul civil, în ceea-ce privește pe impiegații civili și ecleziastici; iar pentru militari până la o pătrime pentru ori-ce datorie; până la jumătate, pentru toți, fără discuțiune, în ce privește plata dotei legiuitei soții precum și alimentele acordate de lege atât soției cât și copiilor».

«Cesionarul de pensuni cu titluri anterioare legii de față pot cere restituirea capitalului numărat, cu a lui dobândă legală, și obține despăgubirea lor prin urmărirea până la o treime a pensiunii».

«Art. 410. Este nulă ori-ce urmărire sau cesiune făcută în contra prescripțiunilor prezentei secțiunii».

Prin o altă lege posterioară, din 19 Iunie 1892, art. 409 din Pr. civ. a fost din nou modificat, în sensul că s'a înlăturat distincțiunea făcută pentru militari, ale căror pensii, recompense naționale și lefuri, după *legea Grădișteanu*, puteau fi urmărite până la o a patra parte pentru ori-ce datorie. Tot atunci și la același articol s'a mai adaus un ultim alineat, în cuprinsul că «drepturile dobândite pentru a patra parte asupra lefurilor militarilor, pentru ori-ce datorie, în temeiul legii de la 1 Martie 1881, până la data promulgării legii de față, rămân neatinse».

Se stabili deci prin legea din 1892 un singur regim pentru toți funcționarii ecleziastici, civili și militari, regim în vigoare până la 1 Septembrie 1900, data punerii în aplicare a noului Cod de Procedură civilă. Prin acest din urmă Cod, promulgat și publicat în *Monitorul Oficial* No. 281 din 15 Martie 1900, s'a păstrat dispozițiunile legii vechi în ce privește art. 409 și 410, reintroducându-se însă excepțiunea suprimată în 1892, aceea adică că «*pentru militari urmărirea se va putea face până la o pătrime pentru ori-ce datorie*».

Este de notat că reintroducerea acestei excepții nu era prevăzută nici în proiectul prezentat de fostul ministru al justiției, d. C. Dissescu, nici în proiectul admis de comitetul delegaților Senatului, unde s'a discutat întâiu Procedura civilă; ci s'a introdus cu ocazia desbaterilor publice ale matutului corp, după un amendament cerut de însuși d. ministru de resboi, general I. Lahovari.

Când s'a debătut în Senat art. 409 și 410 din Pr. civ. (1) s'a ridicat voci, cari au criticat dispozițiunile cuprinse în ele, mai ales acele cu caracter absolut. În deosebire venerabilul d. Teodor Rosetti, fost președinte la Casație și prim-ministru, a arătat, în termeni expresivi și convingători, neajunsurile ce rezultă din aceste articole. În același sens a vorbit și d. senator I. Ianov, cum și subsemnatul, care m'am permis chiar să propun și un amendament cu cuprinsul ca o *pătrime din leafă sau pensie să fie urmăribilă pentru ori-ce datorie și pentru ori-ce categorie de funcționari publici*. Cu alte vorbe, măsura găsită bună de către d. ministru de resboi pentru militari și introdusă în lege, țineam să se generalizeze pentru toți funcționarii publici.

Din nenorocire, d. ministru de justiție și majoritatea Senatului n'au împărțit vederile noastre, așa că amendamentul a fost respins și articolele s'a votat cum le-am reprodus mai sus.

Ei bine, de oare-ce sunt adânc convins și acum că dispozițiunile art. 409 și 410 din Pr. civ. cauzează mai mult rău de cât bine societății noastre, voi pune înainte argumentele *pro* sau *contra*, ca să vadă ori-cine că dreptatea este cu cei ce le combat și că se impune cu necesitate, dacă nu desființarea, cel puțin modificarea lor mai în conformitate cu normele de morală, drept și economie

(1) *Desbaterile Senatului*, ședința de la 12 Februarie 1900, pag. 647—649.

politică, ce trebuie să cârmuiască o societate temeinic organizată.

*
* * *

Ce s'a invocat în favoarea art. 409 și 410 din Pr. civ. atât în 1881 cât și în 1900?

S'a au invocat următoarele argumente căpitenice: a) *necesitatea morală și socială d'a scăpa pe funcționari și pensionari de lăcomia cămătarilor*, (usurariilor); b) *interesul superior al Statului d'a avea funcționari buni, deci a le asigura tot-dea-una pânea zilnică, chiar și contra slăbiciunilor și relelor lor obiceiuri*.

Cam la aceste argumente s'a resumat și discursul d-lui C. Dissescu, fostul ministru al justiției, autorul proiectului pentru modificarea Procedurii civile, din ședința Senatului de la 12 Februarie 1900, când a susținut menținerea dispozițiilor restrictive din art. 409 și 410. Fostul logofăt al dreptății și eminentul jurisconsult a spus lămurit atunci că «*de și, după dreptul comun, cine se împrumută, garantează cu toată averea sa; și leafa unui funcționar, îndată ce este exigibilă, intră în patrimoniul său, și ast-fel poate fi urmărită; — totuși legile nu sunt numai combinațiunea unor teorii abstracte, ele trebuie să fie în acord cu cerințele create de obiceiuri*»...

Iar prin obiceiuri, în ordinea de idei și lucruri în cari ne aflăm, nu se poate înțelege alt-ceva de cât mania împrumuturilor la funcționari, slăbiciunea de a și scompta viitorul și a cheltui mai mult de cât produce cineva.

Și cum că este așa, o spune destul de explicit tot d. Dissescu, mai departe, când susține că «*nu este tot-d'a-una strinsă legătură între noțiunea economică și capacitatea funcționarului. De multe ori funcționarul bun, economicște își administrează averea foarte rău; Statul, pentru ca să poată păstra funcționarii săi, are interes să le asigure viitorul... să intervie ca un părinte, care dăruiește o moșie fiului său, cu condiție ca creditorii să n'o poată urmări... să ferească pe funcționarii de neajunsurile vieții, dintre cari, cel mai mare neajuns, după d-sa, este creditorul, care bate la ușă și-ți urmărește averea....*»

La aceste argumente, de o țarie foarte contestabilă după a mea părere, opun următoarele:

Mai întâi, în fapt, prin art. 409 și 410 din Pr. civ. n'a fost de loc stânjenii cămătarii în apucăturile lor nesățioase. Ei au găsit nesfârșite mijloace d'ași bate joc de lege și ași face interesele. Cei ce au suferit, au fost *tot funcționarii*, cărora li s'a închis creditul; și, dacă li s'a acordat împrumuturi, au fost legați și ferecați așa de bine de cămătari, în cât cu greu au putut să scape din ghiarele lor.

Iar chiar de au scăpat funcționarii împrumutați ori moștenitorii lor, n'a putut scăpa însă garanții (fidejursorii), aceștia fiind mai tot-de-una și ei funcționari, însă funcționari cu oare-care avere vizibilă și urmăribilă, alta de cât leafa sau pensia.

Casuri pentru ilustrarea celor ce afirm cunosc multe. Mă mărginesc însă a cita unul, foarte tipic d'alt-fel. Acum câți-va ani traia în Galați un profesor de liceu, nu însă din acei ce Statul ar fi avut vr'o dată interes d'a-i păstra în funcțiune, după vorba d-lui Dissescu. Acest profesor primia 500 lei leafă pe lună, era prim-ajutor de primar (contra

legii de altmintrelea) cu alți 500 lei, făcea și negoț ca debitant de tutun și depositar-venzător de gazete; într'un cuvânt avea un venit personal de cel puțin 1200 lei pe lună, fără a socoti și venitul zentral.

Se întâmplă însă că acel *educător public și edil gălățean* moare cam grabnic. Este înmormântat cu mare pompă, cu cheltuiala Primăriei chiar; iar amicii săi i-au rostit și *frumoase panigerice*.

Cum fu înmormântat acel om, se află, d'altmintrelea spre marea surprindere a gălățenilor, că el a lăsat o datorie de peste 30000 lei!

Mai întregă această datorie era contractată către cel mai rău-vêzut cămătar al orașului Galați, cămătar cunoscut d'alt-fel mai în toată țara, și care adese-ori a dat ochi cu justiția represivă, dar a știut să scape; sau la oameni săraci, până și la *bieții împărțitori de gazete*, cărora le luase, tot ce aveau din micile lor economii.

Ar crede cine-va că acel cămătar celebru a perdut vr'un ban din ce avea să iea de la debitorul său real—profesorul-edil?—Ferească Dumnezeu!—Toate împrumuturile contractate la el au fost achitate de garanții repositului, tot profesori și aceștia sau funcționari de altă ramură, cari prin economii și viață cumpătată au posedat și altă avere afară de leafă ori pensie, dar cari au avut bunătatea de inimă d'a se încrede în lacrimile de crocodil ale clientului cămătarului și a-i garanta împrumuturile, fără să știe, bine înțeles, unii de alții.

Cât pentru micii creditorii ai profesorului risipitor, aceștia, s'ermanii, și azi plâng, umblând pe drumuri muritori de foame!

Moștenitorii risipitorului sunt însă nesupărați; ei consumă în tihnă și neștirbită pensia lăsată de autorul lor, în dauna moralității publice și private, dar sub egida protectoare a art. 409 și 410 din Pr. civ.!

Primul cusur dar ce au art. 409 și 410 despre care ne ocupăm este că conțin dispozițiuni ocrutoare imoralității publice și private. Căci în adevăr este fundamental imoral d'a permite ca cine-va să se îmbogățească în detrimentul altuia; d'a încuraja risipa, vițiile și reaua credință, cum se întâmplă în marea majoritate a funcționarilor și pensionarilor răi-platnici; fiind-că trebuie să recunoaștem că funcționarii onești nici odată nu se pun sub aripele art. 409 și 410 spre a refuza plata datoriilor lor.

Și singurul fapt că un funcționar își însușește bunul străin, fie sub ori-ce formă, refusând restituirea ori echivalentul lui proprietarului său celui în drept, este condamabil din toate punctele de vedere. Cu toate acestea, tocmai asemenea fapte condamnabile protejează legea noastră de Procedură civilă, acordând o primă de încurajare pentru funcționarii încorecți.

Iar cum că *incorecți*, deci *imorali*, sunt funcționarii cari nu și plătesc datoriile lor, o mărturisește însuși d. C. Dissescu, fostul ministru al justiției, în chiar discursul prin care susținea în Senat actualele dispozițiuni ale art. 409 și 410 din Pr. civ. Iată propriile ziceri ale distinsului jurisconsult: «*Faptul că funcționarii Statului nu se pot urmări pentru ori-ce datorii, nu exclude dreptul superiorilor ca, în cazul când verii-un funcționar, profi-*

tând de această dispoziție, va căuta să înșele pe cine-va, să-l cheme și să-l zică : poate legea să te apere de urmărire, eu găsesc însă că ceea ce faci nu e corect, te chem la împlinirea datoriei.»

«Prin urmare, în contra abuzului pe care funcționarul l'ar face, grație protecțiunii pe care legea le-o dă, există un remediul sigur și eficace : destituirea din funcțiune» (2).

Va să zică, din însăși cuvintele celui mai autorizat susținător al art. 409 și 410 din Pr. civilă, după d. P. Grădișteanu, inițiatorul lor, — a nu'și plăti datoriile pentru un funcționar este o *incorectitudine, un abus, care merită pedeapsa destituirii*. Cum se cheamă atunci legea, care încurajează asemenea abuzuri ? De sigur *lege imorală* ; ceea-ce nu trebuie să fie nici odată și pentru nimic în lume.

* * *

Dar nu numai contra moralei păcătuiesc dispozițiile art. 409 și 410 din Pr. civilă. Ele sunt și cu totul *anti-juridice*.

Se calcă mai întâiu prin aceste articole însuși Pactul fundamental (Constituția), care oprește pentru tot-d'a-una în Statul Român toate privilegiile, scutiile și monopolurile de clasă (art. 12) și declară proprietatea de orî-ce natură sacră și inviolabilă (art. 19).

Ei bine, nu este în realitate privilegiu, scutiie și monopol de clasă *insequestrabilitatea patrimoniului unei întregi clase sociale*, cum este aceea a funcționarilor publici ? Fără îndoială că da.

D'asemenea proprietatea de orî-ce natură numai este sacră și inviolabilă, ci știrbită în cel mai esențial atribut al său (*jus abutendi*) dreptul înstrăinării (3), când eu, funcționar public, nu pot să cedez (*instrăinez*) nici în total nici în parte salariul meu exigibil, decî în patrimoniul meu exclusiv și absolut ; iar pe de altă parte *creanța creditorului meu este isbită de neputință și nu poate fi realizată tocmai în principalul produs al muncii mele*.

Dar se va zice în ce privește împrumutătorii și garanții funcționarilor : cine-i pune să facă asemenea operațiuni, când știu că nu pot urmări leafa sau pensia împrumutaților sau garanțaților lor ? Cine-i pune ? !

Îi pun *nevoile omenești*, cari adese-orî sunt mai puternice de cât legile ; și tocmai de aceea legile se cuvine să fie seamă de ele. Îi pun legăturile de rudenie, de prietenie, de colegialitate și altele de acestea ; îi pun de cele mai multe orî *mila și compătımirea* pentru funcționarul, care se găsește în vr'o mare strimțorare a vieții, și de care nu poate scăpa de cât prin apelare la credit.

Negreșit vorbesc aci nu de cămătari, pe cari, precum am arătat mai sus, prea puțin i-au atins art. 409 și 410 din Pr. civ. ; ci de cei-l'alți împrumutători și garanți adevărați bine-făcători ai împrumutaților, cari constituiesc imensa majoritate și cari sunt în cele mai multe cazuri tot funcționari publici.

Un alt principiu fundamental de drept, călcat în picioare prin art. 409 din Pr. civ., este acela ca

(2) Debaterile Senatului, *loco cit.*

(3) Se știe că trei sunt atributele esențiale ale proprietății : *jus utendi, fruendi et abutendi (uti, frui et abuti)*. Atributul al treilea, în sens de *înstrăinare*, este cel mai important, căci caracterizează mai bine *deplina proprietate*.

toate bunurile debitorului, mobile și imobile, prezente și viitoare, constituiesc gagiul comun pentru îndeplinirea creditorilor săi (art. 1718 și 1719 din Cod. civ.).

Chiar normele de rigoare la confecționarea legilor au fost lăsate la o parte, când s'au alcătuit aceste articole ; căci, pentru câte-va cazuri izolate de abuzuri cămătărăști petrecute înainte de 1881, s'a decretat incapacitatea de a dispune de patrimoniul său—un fel de *capitis diminutio*—și scoaterea din comerț a avutului respectiv pentru o *o întreagă clasă socială*, cea mai numeroasă la noi în țară, cea presupusă mai luminată și decî și mai în stare d'a se conduce pe sine. Vechea maximă juridică că *legea trebuie să se ocupe, se înțelege ca scop al ei, cu ceea-ce se întâmplă mai des — de eo quod plerumque fit*, — a fost decî cu desăvârșire uitată în cazul de față.

Nu mai vorbesc de *alunecarea limbistică*, — căci juridică nu'mi permit a o presupune față cu un profesor universitar așa de emerit ca d. Dissescu, — prin care fostul ministru al justiției pare a ase-măna *leafa și pensia* unui funcționar cu o *danie* făcută de Stat cu condiție d'a nu fi urmărită de creditori.

Cine zice *leafă* sau *salar*, cum și corelativul lor *pensie*, înțelege fără doar și poate *remunerația muncii* în sens economic, *prețul lucrării* (muncii), în sens juridic. Intre Stat și funcționari nu intervine dar de cât un *contract de locațiune*, esențialmente *oneros și comutativ*, iar nici-de-cum *gratuit*, cum este *dania*.

* * *

Pentru toate cele ce susțin eu aicea mă aștept însă la următoarea obiecțiune mai serioasă : dar bine, îmi vor zice sprijinitorii art. 409 și 410 din Pr. civ., în legislațiunile vechi și nouă nu se găsesc oare destule măsuri excepționale și tutelare, cari nu consună cu principiile generale de drept, dar cari își au rostul lor pentru marea utilitate socială ce aduc ? Nu tăgăduiesc aceasta. De cât numai acele măsuri sunt justificate prin *impjurări cu totul neatârinate de subiectele de drept sau dictate de înalte considerațiuni de ordine publică*. Ele tind să protejeze pe cei *incapabili*, fie din cauza frăgezimei vrăstei sau a infirmităților mintale (minori și interziși), fie din cauza sexului (femeesc) care necesitează în mod firesc unitatea magistraturei domestice în mâinele bărbatului (puterea maritală), fie din cauza ignoranței (măsurile de protecțiune pentru săteni), etc., etc.

Avut-au bună oară Romani, — acei neîntrecuți *institatores generis humani* în materie de drept, — măsuri legislative ca *Lex Plaetoria* (4) pentru protejerea minorilor contra speculatorilor fără scrupul ; celebrul *Senatus Consultum Macedonianum* (5) pentru protejerea fiilor de familie contra cămătarilor înșelători (*circumvententes*) ; alt *Senatus-Con-*

(4) Datând din prima parte a secolului al VI-lea a. Ch.

(5) Din timpul împăratului Claudiu, reînviat de Vespasian. Numele vine de la *Macedo*, acel denaturat *filius familias*, care a ucis pe tatăl său spre a'l moșteni înainte de timp și a'și plăti datoriile nebunești contractate pe când se găsea sub puterea părintească (*paterna potestate*).

sultum numit *Velleianum* ⁽⁶⁾ în favoarea femeilor intercedente (garante), cari puteau fi lesne ademenite din neștiința legilor (de oare-ce nu participau la confecționarea lor); *Les Anastasiana* ⁽⁷⁾, special îndreptată contra nesațului usurarilor cesionari de creanțe, *care statua că cesionarul nu va putea în nici un cas să ceară de la debitorii mai mult de cât a plătit însuși pentru a dobândi creanța, plus interesele prețului* ⁽⁸⁾.

Fost-au încă legi prohibitive pentru cesiunile de creanțe către persoane cari, prin puterea și poziția lor socială, ar fi devenit niște adversari mai oneroși și mai periculoși—*cessio in potentiorum*, categorie în care intră și *Lex Licinia*.— Această prohibiție privia și *Fiscul*, considerat cu drept cuvânt tot-de-una mai tare de cât individul.

În legiurile moderne, fără a mai vorbi de măsurile tutelare prevăzute în Codul civil în favoarea minorilor, interzișilor și femeilor măritate, este destul a cita legile noastre, cu Constituția în frunte (art. 132), cari prescriu *inalienabilitatea pământurilor rurale*.

Toate aceste măsuri protectoare din trecut și din prezent se pricep. Ele au ca țintă să apere pe cei slabi, pe cei incapabili d'a se conduce pe sine, dar a căror existență este de mare folos societății.

Este așa însă cazul cu funcționarii și pensionarii noștri?— Nici-de-cum.— Ca capacitate d'a se conduce pe sine, funcționarii sunt presupuși, — și așa trebuie să fie într'o stare normală de lucruri,— între cei mai deștepți și mai culti membri ai societății; căci fac parte din clasele conducătoare, și, spre a conduce pe alții, trebuie să știi mai înțeu a te conduce pe tine.

Nu admit de loc teoria fostului ministru al justiției, d. C. Dissescu, *că sunt mulți funcționari buni dar răi-administratori ai averii lor, pe care Statul trebuie să-i menageze și să-i protejeze*. Această teorie este greșită. Cine-i risipitor cu averea sa și-i place a-și însuși avutul altuia, nu poate fi un bun administrator al intereselor publice.

Și în fapt sunt foarte încredințată că funcționarii buni sunt și oameni cu regulă în viața lor privată și economică. Din contra, tocmai năraviții în rău și mediocritățile sunt acei ce beneficiază mai mult de art. 409 și 410 din Pr. civ. Casul ce am citat cu profesorul gălățean este destul de convingător. Și, ca să nu mai alergăm la alte exemple dintre lumeni, amintească-și ceterorii de cel mai scandalos exemplu actual d'asemenea natură al unei înalte fețe bisericesti, *care datorește sute de mii de lei fie pe la clerici fie pe la laici de toate treptele!* Acest înalt demnitar bisericesc este *cel mai puțin calificat dintre semenii săi*, totuși primește *mii de lei leafă și venituri pe lună*; iar *bieții săi creditori, cei mai mulți oameni săraci și cu case de copii, umblă pe drumuri, cerșind în zadar mila debitorului lor, căci de drept nici poate fi vorbă, art. 409 și 410 din Pr. civ. opunându-se la aceasta!*

Nu este aceasta inichitatea cea mai revoltătoare? — Desigur că da! —

Este oare după aceea clasa funcționarilor așa de

necesară în societate, în cât să trebească a-i face legi de ocrotire specială? Drept este ca în favoarea acestei clase să răsturnăm toate principiile conducătoare ale individului și societății, numai spre a o avea neatinsă și înfloritoare?— Nici-de-cum.—

Clasa funcționarilor este mai puțin interesantă de cât altele, bună-oară *agricultorii, industriașii, comersanții*. Deja această clasă suferă de *hipertrofie*, este invadată de prea mulți indivizi; așa în cât avem nevoie să punem stavilă șivoiului funcționarismului.— Ori-ce măsură dar de favoare excepțională pentru funcționari este condamnabilă și contrară adevăratelor interese ale societății noastre.

* * *

Încă ceva. — Din punctul de vedere al ideilor solide, cari trebuie să formeze călăuză unui Stat, art. 409 și 410 din Pr. civ. sunt nu mai puțin de condamnat. Incesibilitatea și neurmăribilitatea salariilor funcționarilor face pe aceștia tembeli fără grijile vieții, neprevăzătorii și ne economi. Le răpește apoi demnitatea omenească și cetățenească; căci îi pune aproape pe aceeași linie cu minorii și interzișii.

Aceasta este în contra și a principiilor de economie politică, care d'asemenea preconizează autonomia individului și întărirea lui ca cel mai puternic mijloc al sporirii bogățiilor.

Cât pentru *intervenția Statului*, dacă e dusă la extrem, ca în chestia de față, și este făcută nu pentru cei slabi, ci pentru cei guralivi și risipitori, aceasta e *curat socialism*, și încă socialismul cel mai puțin justificat.

În fine nici în interesul creditului funcționarilor nu sunt art. 409 și 410 din Pr. civ.; căci din cauza lor, funcționarii buni și scrupuloși, în toate, sufer adese-ori, refuzându-li-se înlesnirile necesare.

* * *

Conchid dar și zic: și din punctul de vedere moral, și din cel juridic și politico-economic, dispozițiunile art. 409 și 410 din Pr. civ. sunt criticabile și condamnabile. Ele nu se găsesc,—cel puțin în mod așa de absolut,—în nici o legislațiune străină modernă. Desființarea sau măcar îndulcirea lor, în sensul cum s'a cerut în Senat, se impune. Amendamentul propus de mine, ca un sferț din leafă și pensie să fie urmăribil, *pentru ori-ce datorie*, așa cum s'a făcut cu militarii, este tot ce poate fi mai modest și mai echitabil.

Și, la dreptul vorbind, dacă pentru militarii, a căror soartă inspiră pretutindenea o mai mare sollicitudine din partea guvernanților, s'a admis *sequestrabilitatea sferțului*, după cererea ministrului de război chiar, cum am arătat deja; — cu atâta mai mult această măsură se impune pentru civili și eclisiastici, cari au mai puține greutăți și sunt ținuți a străluci mai mult prin economie și virtuțile private.

Să nu ni se zică încă că deja art. 409 conține dispozițiuni transacționale pentru unele creanțe. Aceste dispozițiuni protejează mai mult pe Stat și creanțele sale; se mai protejează încă creanțele privilegiate după Codul civil, pentru că, altminterlea ar fi fost o adevărată cruzime să nu se fi

(6) Tot din timpul împăratului Claudiu (an. 46 d. Ch.).

(7) De la împăratul Anastasie confirmată de Justinian.

(8) Principii admise și în Codul Napoleon (art. 1699 și 1701; C. R. art. 1402 și 1404).

ținut seamă de ele. Cerința noastră însă este ca transacțiunea să privească *quantumul ori-cărei creațe, iar nu unele creațe pe alesele*. Atunci ar fi împăcare, dacă nu dreaptă, cel puțin pe drumul dreptății.

Față cu cele ce preced, ca ultim cuvânt, mă adresez cu un călduros apel către d. T. L. Maiorescu, actual ministru al justiției, și-l rog a propune în sesiunea viitoare a Parlamentului modificarea art. 409 și 410 din Pr. civ., în sensul vederilor ce am enunțat mai sus, dacă le găsește juste și temeinice. Și am bune motive d'a crede că le găsește astfel, de oare-ce ele exprimă ideile ce d-sa tot-d'a-una a profesat și ca luminător public și ca om politic.

M. N. PACU
Advocat.—Galați

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

CURTEA DE APÊL DIN GALAȚI, Secția II

Audiența de la 26 Aprilie 1900

Președenția d-lui EL. G. ECONOMU, Președinte

Procuror general al Curții de apel Iași în cauza Elias și Samoil Șaraga, pentru contrafacere

Proprietate Literară. — Titlul unei cărți. — Lipsa delictului de contrafacere când există o reproducere parțială. — (Legea de la 1 Aprilie 1862. Art. 339 și 341 C. p. (art. 425 P. fr.) Art. 332, 333 și 336 C. p.)

1) *Legea de la 1 Aprilie 1862, garantează autorilor dreptul de proprietari exclusivi asupra produsului lor, în tot timpul vieții, continuând acest drept de a exista, încă 10 ani după moartea autorului.*

2) *Art. 339, combinat cu art. 341 C. penal român, cu deosebire de art. 425 C. p. fr., consideră ca contrafacere numai reproducerea totală a producțiilor și edițiilor intelectuale, iar nu și pe cele parțiale și încă mai puțin pe cele care nu constituie o operă a spiritului și a geniului, cum ar fi titlul unei cărți care nu este de cât un semn distinctiv al unui produs de altul. Prin urmare, usurpățiunea unui titlu de carte întru cât usurpatorul nu atinge însăși opera, nu poate fi privită ca un delict de contrafacere, ci ca o concurență deloială care poate face obiectul unei acțiuni civile sau comerciale în daune, iar nu al unei acțiuni penale bazată pe previziunile art. 332 și 333 sau 336 C. p.*

Curtea deliberând,

Asupra apelurilor făcute de d-l procuror general pe lângă Curtea de apel din Iași și de părțile civile C. Zaharia, Victor Munteanu și C. Manoilescu, acest din urmă astăzi defunct, reprezentat prin d-na Natalia Manoilescu, tutricea legală a minorilor săi fiți, contra sentinței tribunalului Iași, secția II-a cu No. 762 din 16 Noembrie 1898, prin care Elias și Samoil Șaraga sunt achitați de delictul de contrafacere sau escrocherie;

Având în vedere că această afacere e trimeasă în judecata acestei Curți de înalta Curte de casațiune și Justiție, care prin deciziunea sa cu No. 734 a casat deciziunile Curții de apel din Iași, secția II cu No. 152 și 291 din 1899;

Ascultând susținerile reprezentantului părților civile, rechizițiunile d-lui procuror și apărarea inculpaților; Având în vedere că piesele produse, actele din dosar și debaterile orale în cauză;

Considerând că faptul imputat inculpaților Elias și Samoil Șaraga este următorul:

La 10 Aprilie 1899 C. Manoilescu, C. Zaharia și Victor Munteanu în urma aprobațiunii dată de Ministerul cultelor și instrucțiunii publice, pun în vânzare pe preț de 2 lei exemplarul o carte de citire pentru împărțit la premii, editată în *tigografio Dacia din Iași* și intitulată: «Cartea premiantului și a școlarului în vacanță», producțiune consistând în compilația într'un mod sistematic a diferitelor materii culese de prin autori și tratate, cuprinzând, istorioare morale, poezii, probleme distractive, muzică, desemn, etc.; cartea arată titlul de mai sus cu mențiune: de C. Manoilescu, C. Zaharia și Victor Munteanu, institutori, având pe copertă și o vigneta care reprezintă un joc de copii. Frații Elias și Samoil Șaraga, inculpații de astăzi librari și editori din Iași, în scop de a putea vinde o carte de citire veche a institutorului Puiu, prelucrată de Arbore, Creangă și Beldiceanu, editată cu mult înainte a cărții institutorilor reclamanți, căzută din us în urma retragerii autorizațiunii pe care o avuseseră de la Minister și din care aveau în deposit un mare număr de exemplare, îi schimbă înveltoarele cele vechi și le înlocuiesc prin altele noi, iar titlul de «Carte de citire» a lui Puiu, îl înlocuiesc cu titlul de «Cartea școlarului premiat», care coprinde bucăți istorice, poezii, povestiri morale, chestii de știință, agricultură, industrie, etc., etc. de: «O asociațiune de profesori și institutori», purtând ca vigneta Parastasul de la Răsboeni și după ce prin *oficia cu No. 32809 din 9 Iunie 1898* obțin aprobarea Ministerului cultelor și instrucțiunii publice ca carte pentru premii, o pun în vânzare cu prețul de un leu exemplarul. În urma acestui fapt institutorii C. Manoilescu, C. Zaharia și Victor Munteanu s'au plâns Ministerului de concurența ce le-o face Frații Șaraga, iar Ministerul prin circulara No. 36181 din 23 Iunie 1898, publicată în *Monitorul Oficial* din 24 Iunie 1898, a revocat autorizațiunea dată prin ordinul No. 32809 din 1898 și tot în acest timp după reclamațiunea numiților institutori, Frații Șaraga, Elias și Samoil sunt dați în judecată pentru contrafacere sau escrocherie înaintea tribunalului Iași, secția II-a care prin sentința apelată azi de d. procuror general pe lângă Curtea de apel din Iași și de părțile civile, achită pe inculpații Șaraga de veri-ce penalități;

Considerând că acestea fiind împrejurările, urmează a se examina dacă faptul comis de inculpații Elias și Samoil Șaraga întrunește elementele unui delict penal și anume acele ale delictului prevăzut de art. 336 sau 332, 333 C. penal, pentru care sunt dați judecăței;

Considerând că se constată în fapt și atât reprezentantul părților civile cât și d. procuror general recunosc, că cartea inculpaților Frații Șaraga este editată cu mult mai înainte de aceea a institutorilor C. Manoilescu, C. Zaharia și Victor Munteanu, așa în cât inculpaților nu li se poate imputa cătuși de puțin faptul de a fi contrafăcut *fondul cărții intitulată: «Cartea premiantului și a școlarului în vacanță»* proprietatea numiților institutori, care e posteroară cărții Fraților Șaraga, dar li se impută faptul de a fi contrafăcut titlul cărții mai sus arătate asupra căruia institutorii și-au rezervat dreptul de proprietate exclusivă;

Considerând că proprietatea literară, științifică și artistică, deși îi contestă caracterul de proprietate de oare-ce îi lipsește perpetuitatea și nu e susceptibilă de a fi apropiată ne fiind un lucru material, totuși legiuitorul nostru condus de un spirit de echitate, pentru a recompensa munca autorilor și a da un stimulent lucrărilor literare, prin legea asupra preseii de la 1 Aprilie 1862, care e copiată după legea francesă din 19

Iulie 1793 și prin regulamentul din 1863 garantează autorilor dreptul de proprietăți exclusivă asupra produsului lor în tot timpul vieții continuând acest drept a exista și 10 ani după moartea autorului, după care opera cade în domeniul public și fie-care este liber a o reproduce în ori-ce mod;

Considerând că art. 339 C. penal socotește ca contrafacere, care se pedepsește conform art. 341 C. pen. ori ce edițiune de scrieri, de compuneri musicale, de desemnuri, de pictură sau de ori ce altă producțiune, care se va fi tipărit sau gravat, cu ori ce mijloc, fără voia autorului și acest articol nu face nici o distincțiune, dacă în materie literară contrafacerea e totală sau parțială, distincțiune care în textul corespunzător din Codul penal frances art. 425 există dar pe care legiuitorul nostru n'a reproduș-o, de unde rezultă că la noi suprimându-se cuvintele *totale ou particulare* legiuitorul a înțeles să pedepsească numai contrafacerea adevărată a edițiunii sau producțiunii intelectuale;

Considerând că, deși titlul unei producțiunii literare s'ar putea zice că, face oare-cum corp cu densă și s'ar putea socoti ca un element al ei, de oare-ce nici o lucrare literară fără titlu nu poate fi, totuși nu se poate susține, că e o parte integrantă și că ocupă în acea lucrare un loc atât de important, pentru a putea fi obiectul unui drept de proprietate exclusivă; adese-ori titlul, luat singur, separat de producțiunea pe care o însoțește, nu e un produs al spiritului său al imaginației autorului și invențiunea lui nu dă loc la nici o muncă intelectuală, a căreia recompensă să fie acest drept de proprietate absolut și exclusiv; el nu e de cât numele său formula care indică obiectul operei, unul sau mai multe cuvinte, care sunt menite să anunțe publicului lucrarea la care e alipit o marcă de fabrică, o etichetă comercială după care publicul poate cunoaște opera; e mijlocul prin care se particularizează lucrarea și se atrage pe cumpărători, și admitând că titlul este o parte din edițiunea de scriere sau din producțiunea intelectuală a autorului, totuși un fragment foarte scurt, *câte-va rînduri sau cuvinte nu pot constitui prin ele înșile o proprietate*, de oare-ce garanția dată prin legi autorului se răsfringe asupra operei întregi și mai ales asupra părților celor mai principale ale produsului intelectual, așa în cât usurpațiunea titlului cât timp nu atinge și opera în sine nu poate fi privită ca contrafacere și numai ca o concurență deloială, dacă din confusiunea produsă între cele două titluri ale producțiunilor literare ar resulta manoperile constitutive ale unei concurențe deloiale;

Considerând că în speța de care ne ocupăm, contrafacerea nu ar putea să aibă de obiect, de cât cel mult modul de distribuire și de aranjament al materiei compilate în cartea premiantului, asupra căreia institutorii și-au rezervat dreptul de proprietate exclusivă, de oare ce în cât privește fondul cărții, el e de domeniul public, conținând bucăți culese de prin diferite colecțiuni naționale și străine, *din scrieri ale autorilor încetați din viață*, din cari chiar multe pasagi se găsesc și în cartea inculpaților, vechea carte de citire a lui Puiu, *anterioară cărții reclamantilor*;

Că cu atât mai mult în speța nu se poate susține ca o contrafacere, cu cât titlul ce se pretinde contrafăcut de inculpați nu e o imitațiune servilă a titlului operei institutorilor C. Manoilescu, C. Zaharia și Victor Munteanu, ci numai are *asemănare în modul său de alcătuire*;

Că de altmintrelea din acte se constată că titlul «cartea școlarului» este proprietatea inculpaților Frații Șaraga, pus pe mai multe abecedare editate de numiții, și *dacă pe acest titlu inculpații l-au modificat oare cum prin adăogirea calificativului*: «premiat», pentru a se scoate în relief scopul cărții lor, care obținuse aprobarea Ministerului ca carte pentru premii, ca și cartea premiantului, proprietatea institutorilor, nu se poate zice că Frații Șaraga au contrafăcut sau intitulat titlul cărții reclamantilor,

sau, dacă s'ar admite aceasta, atunci tot atât de bine se poate susține că institutorii au contrafăcut titlul cărții inculpaților adăogând la titlu: «*cartea școlarului*» calificativele: «*în vacanță și premiantului*» căci de asemenea nu fac de cât să accentueze scopul pentru care s'a editat acea carte;

Că independent de aceasta titlu: «*cartea școlarului*» nu e titlu special, un produs al imaginației autorului și un asemenea titlu nu poate fi susceptibil de apropiatiune privată, fiind căzut prin us în domeniul public și în fapt, din piesele produse, se constată, că și un abecedar al librăriei Sfetea din București editat în 1895, poartă acelaș titlu, așa în cât titlul adoptat de institut. C. Manoilescu, C. Zaharia și Victor Munteanu ca și titlu adoptat de Frații Șaraga la cărțile lor, autoritate ca cărți de premii sunt niște titluri abandonate domeniului public și cari prin urmare nu pot face obiectul unei contrafaceri;

Considerând că față de cele espuse, delictul de contrafacere nu există și așa fiind Curtea urmează a pronunța achitarea;

Că dar, finele de neprimire tras de apărare din împrejurarea că reclamanții nu au îndeplinit formalitatea depositului prevăzut de art. 9 din legea presei de la 1862 și de regulamentul din 1863 (art. 1 și 2) nu mai presintă nici un interes în cauză spre a fi discutat astăzi și de Curte;

Considerând că inculpații Elias și Samoil Șaraga, fiind dați în judecată pentru delictul de contrafacere sau escrocherie au fost achitați de tribunal, iar înaintea Curței apel din Iași, după apelul procurorului general și a părților civile, numiții inculpați sunt condamnați *pentru contrafacere*, delict pentru care a conchis și d-l procuror general pe lângă acea Curte prin rechisitorul său făcut în ședință, fără a pune vre o concludiune în privința delictului de escrocherie ce se imputa inculpaților, *asa în cât Frații Șaraga, făcând recurs în casațiune, Curtea supremă a casat decisiunile Curței de apel din Iași, trimițând afacerea spre a se judeca din nou la această Curte, bine înțeles cu respectarea dreptului câștigat de inculpați*;

Că de și, în urma casării, o instanță judecătorească nu poate fi legată de interpretarea și calificarea dată faptelor de către instanța judecătorească, a căreia decisiune s'a casat, totuși întru cât afacerea e dedusă în judecata acestei Curți numai prin recursul inculpaților și întru cât Curtea din Iași s'a pronunțat considerând numai faptul ca contrafacere, este evident că numiții nu mai pot fi judecați și condamnați pentru escrocherie, delict mult mai grav de cât contrafacerea, călcând ast-fel peste principiile generale de echitate, că nimeni nu și poate face situațiunea sa mai grea prin propriile sale mijloace;

Considerând că chiar dacă Curtea de trimitere ar fi în drept să judece afacerea în întregul ei, fără a ține compt de principiul mai sus espus, totuși delictul de escrocherie nu există;

În adevăr, pentru existența acestui delict se cere ca elemente constitutive pe lângă intențiunea de a împărtași folos, prejudiciul său posibilitatea de a prejudicia și *manoperile frauduloase*, cari consistă în a face să treacă drept adevărate fapte mincinoase, ori schimbând în mincinoase fapte adevărate, sau suprimându-le cu totul;

Considerând că în speța din nimic nu rezultă că inculpații Elias și Samoil Șaraga au căutat să surprinză buna credință a cumpărătorilor și să i facă să creadă că cartea, ce numiții au pus-o în vânzare, este *Cartea premiantului*, proprietate a institutorilor C. Manoilescu, C. Zaharia și Victor Munteanu, iar faptul asemănării învelitoarelor, după cele două cărți, nu constituie niște adevărate manopere frauduloase, întru cât asemănarea e mai mult aparentă și ori-cine, examinând

exemplarele produse, ar fi putut cu înlesnire să stabilească deosebirea;

Că față de cele expuse, Curtea găsește că nici escrocherie nu poate fi și prin urmare că și achita pe inculpați și de calificarea faptului ca escrocherie;

Considerând că în ceea ce privește cererea părților civile, de a li se acorda despăgubiri, când s'ar găsi, că faptul imputat Fraților Șaraga, n'ar constitui de cât o simplă concurență deloială, Curtea găsește că aceste despăgubiri urmează a face obiectul unei acțiuni civile sau comerciale în daune;

Pentru aceste motive, Curtea, respinge apelurile, etc.

(ss) El. G. Economu, P. Ionescu, M. A. Beșteley, I. Bas-tache.

O p i n i u n e

Sunt de părere a se admite apelul d-lui procuror general și al părților civile, pentru motivele următoare:

Frații Elias și Samuel Șaraga israeliți, de profesiune comercianți librari și editori în Iași, azi declarați în stare de faliment, sunt dați în judecată pentru că au contrafăcut *titlul* unei cărți de citire, scoasă la lumină de profesorii C. Manoilăscu, C. Zaharia și Victor Munteanu pentru usul claselor primare, fapt prevăzut și penat de art. 339 și 341 C. penal;

Această carte a fost autorizată în luna Aprilie 1898 de Ministerul instrucțiunii publice ca carte didactică și chiar recomandată de a fi distribuită ca premii elevilor distinși. Purta *titlul* de «Cartea premiantului și a școlarului în vacanță» iar prețul e 2 lei.

Inculpații, aveți și densii în prăvălia lor numeroase exemplare din o carte de citire a lui Pușu, tot pentru clasele primare, însă veche și pe care nu o putea vinde, din cauză că Ministerul încă din anul 1895, o condamnase scoțând-o din usul școalelor prin retragerea autorizațiunii;

Maî întâi, trebuie să constatăm cu plăcere că Curtea nu contestă, existența în sine a dreptului de proprietate literară, artistică și industrială, chestiune dificilă și chiar discutată în doctrină, din cauză că i lipsește această specie de proprietate, caracterul perpetuității, fiind limitată durata ei în dreptul nostru, la viața autorului, plus 10 ani după moartea lui, precum asemenea i lipsește și posibilitatea de a fi *apropiată* fiind imaterială;

Această specie de proprietate «sui generis» este protejată și garantată în profitul autorilor, de legea presedintă din 1 Aprilie 1862 și regulamentul ei din 1863, de art. 480 Codul civil și 19 din Constituție, iar sancțiunea în cas de violare, în art. 339 și 341 C. penal.

În această materie, dreptul de proprietate constă în dreptul *exclusiv* ce are autorul de a produce opera și a i percepe foloasele materiale ce i poate procura prin vânzare sau alt-fel.

De aci rezultă, că delictul de contrafacere constă în *violarea* dreptului autorului, adică în *reproducerea totală sau parțială* a operei, *fără permisiunea lui*.—Zicem totală sau parțială, pentru motiv că art. 339 din Codul penal care dă definițiunea contrafacerii, *este general*, nu distinge, zicând *ori-ce scrieri cari se vor fi tipărit, etc.*—Consecința logică, este că legea noastră penală pedepsește nu numai contrafacerea totală, adică a operei întregi, împreună cu *titlul* ei, dar și pe cea parțială, cum ar fi contrafacerea numai a *titlului* operei, ca în specia noastră.

În dreptul penal frances este admisă această interpretare a art. 425 care corespunde cu 339 din Codul nostru. Onorabila Curte, se opune însă la această concludiune și susține că Codul nostru penal, prin art. 339 nu pedepsește de cât contrafacerea totală a operei, iar nu și pe cea parțială, adică a *titlului* operei, cum e în specia noastră.

Argumentul Curței este că legiuitorul nostru, nu a

tradus în întregul lui art. 425 din Codul penal frances ci că ar fi suprimat cuvintele «totale ou partielles» și numai ast-fel achită pe inculpați.—Nouă ni se pare că se dă o greșită interpretare art. 339 din Codul nostru penal, când i se restrânge aplicațiunea numai la contrafacerea totală, căci el, încă odată, este general, nu distinge și prin urmare voește a proteja întreaga operă, lovind în tot felul de contrafaceri și în ori-ce chip.—Cuvintele ce s'au suprimat din textul frances, au fost considerate ca inutile.

În fine Curtea discută o chestiune foarte controversată, cea de a se ști dacă *titlurile* operilor sunt protejate de legile noastre, întocmai ca și însuși operile.

Curtea admite negativă, contestând caracterul și natura *titlului* nefiind o operă a spiritului și a geniului.

Curtea nu vede în *titlu*, de cât numai un semn, o marcă de fabrică, care distinge un produs de altul;—cu modul acesta, contrafacerea *titlului* devine o simplă concurență deloială, necinstită, adică un quasi delict și *titlul* pus numai sub protecțiunea art. 998 și următorii din Codul civil, care poate da naștere la o simplă despăgubire; cu modul acesta, înlătură aplicarea art. 339 din Codul penal și achită pe inculpați;

Noi suntem de o părere diametral opusă:

În adevăr, am putea împărtași vederile Curței, cel mult în cazul când *titlul este general*, cum ar fi de exemplu: *Carte de citire, tratat de fizică, etc.*; în asemenea cazuri, *titlul* nu mai poate fi o proprietate literară exclusivă a autorului operei, și i poate lua ori cine pentru o operă similară a lui, fără a comite o contrafacere în sensul legii penale adică nu delict, ci un quasi delict civil, adică o concurență nelegală, când însă avem a face cu un *titlu special* cum este în speța noastră, care concretizează și resumă întreaga operă, indicându-i cu modul acesta destinațiunea ei și scopul în care este făcută, punând în relief însăși ființa operei, atunci zicem *titlul* devine o adevărată creațiune a spiritului și a geniului.

El devine ca să zicem așa, un copil deja conceput când este publicat de presă, zicând că în curând are, să apară cartea cutare: *titlul* în acest cas, nu mai este un semn banal, nu mai este al nimănu, ci devine o proprietate literară exclusivă și absolută a autorului operei și care face parte integrantă și inseparabilă de însăși opera autorului.

În cazul acesta, nu mai avem un simplu quasi-delict, o concurență deloială, adică o contrafacere nepe-depsită de Codul penal; din contră, *titlul* este o adevărată proprietate literară prin el însuși și prin el singur, iar usurparea sau contrafacerea lui, devine un adevărat delict prevăzut și pedepsit de art. 339 și 341 din Cod penal;

În specia noastră, *titlul* ce poartă cartea de citire a profesorilor reclamanți și anume: «Cartea premiantului și a școlarului în vacanță» putem zice că e un *titlu special*, iar nu general, care să poată fi însușit de ori-cine;

Este de regretat că Curtea, găsind că are a face numai cu o concurență deloială, iar nu cu un fapt penal, nu mai discută finele de neprimire tras de apărare din împrejurarea că profesorii reclamanți, nu au îndeplinit formalitatea depositului prevăzut de art. 9 din legea presedintă din 1862 și de art. 1 și 2 din regulamentul ei din 1863, zicând că devine inutil;

Chestiunea depositului, este de o importanță capitală, maî cu seamă în sistemul nostru, care susținem că fapta inculpaților este prevăzută și penată de Codul penal;

În adevăr, de chestiunea depositului stău strâns legate alte două chestiuni vitale: acelea de a se ști, dacă profesorii nefăcând depositul operei lor, în formele presedinte de lege, se poate zice că densii și-au probat în justiție dreptul de proprietate ai operei în chestiune, și în cazul când nu l'au probat, dacă nu mai au calitatea de a acționa și a sta ca reclamanți în justiție;

Aceasta este o chestiune mare, delicată și controversată;

Unii susțin negativ.—Noi însă suntem de părere, că dreptul de proprietate în sine, fiind de drept natural, iar nu o simplă creațiune coprincoasă a legii, să căutăm organizarea și regulamentul lui, întinderea și restricțiunea lui și în fine modul lui de probațiune, nu, în legea presei și regulamentul ei, ci, în Codul civil, art. 480 și următorii și în Constituțiune.

De aci rezultă, că autorul unei opere literare sau artistică, nu e obligat sub pedeapsă de pierderea dreptului, de a-și proba proprietatea numai în modul prescris de legea presei, care crează o simplă presumpție de proprietate; din contra poate proba dreptul de proprietate a operei în toate modurile organizate de Codul civil și profesorii au făcut aceasta cu suficiență în justiție.—Concluziunea naturală este, în acțiune, că pot figura ca reclamanți și că finele de neprimire ridicat de apărare este nefondat;

În urma acestora, să venim la adevărata materie și să esaminăm dacă faptul comis de inculpați întrunește elementele constitutive ale delictului de contrafacerea titlului cărții în chestiune, sau a delictului de escrocherie prevăzut și pedepsit de art. 332 și 333 din C. penal:

Inalta Curte de casație și justiție, de și nu s'a ocupat de toate chestiunile ce esaminăm și de acelea ce vom mai avea încă de esaminat, lăsând afacerea în fond întreagă, căci a casat deciziunea Curții de Iași numai pentru o chestiune de formă, nemotivarea respingerii unei contra probe cu martori, totuși zicem, că Inalta Curte, în cea-ce privește elementele constitutive ale delictului de contrafacere, a indicat și pus în treacăt adevăratele elemente de discuție ale faptului imputat inculpaților;

În adevăr, Inalta Curte zice în unul din considerentele sale că ceia ce a determinat pe Curtea de Iași a declara că există elementele contrafacerei, e posibilitatea confuziunii dintre ambele cărți și existența intențiunii de a produce confuziune; într'un alt considerent Inalta Curte zice: că totul atârnă în speță de la existența confuziunii și a intențiunii de a o produce; în fine în ultimul considerent, Inalta Curte zice, că în speța noastră, este ceva care poate da de gândit, dacă este contrafacere sau înșelăciune, căci confuzia constatată de Curtea din Iași, putea servi ca element și pentru înșelăciune și pentru contrafacere.

Dacă este așa, să ascultăm poveștele Inaltei Curți și esaminăm dacă există elementul delictului de contrafacere și a celui de escrocherie; să începem cu primul element:

Primul element al delictului de contrafacerea titlului și chiar elementul special al lui, în afară de toate celelalte, este posibilitatea confuziunii între titlul original și titlul contra făcut;

Această posibilitate de confuziune există, și s'a probat înaintea Curții mai întâi prin simpla inspecțiune și comparațiune a titlului original care este «Cartea premiantului și a școlarului în vacanță» cu titlul contra făcut care este «Cartea școlarului premiat» care fiind după cum se vede de o asemănare aproape perfectă, căci e meșteșugită și de natură a induce în eroare pe oameni simpli și pe elevii claselor primare, cumpărând o carte drept alta; ceva mai mult, posibilitatea confuziunii s'a mai probat și prin o serie de martori, ale căror depuneri sunt la dosarul Curții de Iași; confuziune există, căci nu e nevoie ca să se fi reproduș titlu cărții profesorilor în mod exact, ci este suficient de a reproduce partea esențială a titlului, lăsându-se între ele o deosebire mai mult aparentă de cât reală ceia ce s'a și făcut:

În cea-ce privește celelalte elemente ale delictului de contrafacerea titlului, adică violarea dreptului de proprietate, al autorului unei scrieri, mijloacele frauduloase sau intențiunea de a vătăma, reaua credință

și existența sau posibilitatea prejudiciului, sunt de asemenea pe deplin probate, căci, delicienții, în scopul ca să-și poată vinde cartea lor de cetire veche a lui Puiu, demodată, ca marfă nouă și de actualitate, pe care Ministerul o scosese din uzul școalelor încă din anul 1895, nu numai că au schimbat copertele și titlul cel vechiu al cărții, dar ceva mai mult, au cerut Ministerului a fi aprobată de carte didactică și împărțită la premii, ceia-ce au obținut; însă Ministerul, în urma reclamației și explicațiunilor date de profesori, le au retras autorisarea, declarând că inculpații au obținut-o prin mijloace frauduloase, (vezi circulara No. 36181 din 23 Iunie 1898).

În cea-ce privește reaua credință și intențiunea de a vătăma, rezultă destul din împrejurările cauzei, și în special, din, «momentul» pe care inculpații l'au ales pentru a transforma cartea cea veche a lui Puiu, adică atunci când cu puțin timp mai înainte se publicase cartea profesorilor; o altă circumstanță mai este și aceea că trec inculpații sub tăcere numele profesorilor și le înlocuiește cu formula vagă:

«O asociație de Profesori și Institutori».

Cu modul acesta, confuziunea s'a produs în public între cele 2 cărți; faptul comis de inculpați a cauzat daune reclamanților prin împrejurarea arătată de martori, că reclamanții n'au putut epuiza prima ediție a operei lor, și au fost siliți a retrage cu mari pierderi comanda ce făcuse pentru o nouă ediție;

În ce privește elementele delictului de escrocherie, ele asemenea există, însă fiind în discuție un atac adus proprietății literare, acest fapt, trebuie să'l calificăm cu numele lui legal de contrafacere de scrieri, prevăzut și penat de art. 339 și 341 C. pen.

Dacă vom serios să protejăm munca și studiul îndelungat al oamenilor serioși și devotați binelui public, nu este alt mijloc, de cât să curățim atmosfera și corpul social al statului, de cangrena, nu numai vătămătoare, dar chiar periculoasă existenței lui.

Pentru aceste motive, în unire cu concluziunile Ministerului public, suntem de părere a se aplica inculpaților dispozițiunile art. 339 și 341 din Cod penal, condamnându-se la câte 300 lei amendă în folosul statului cu restricțiunea art. 28, și să plătească solidari părților civile lei 1500 ca despăgubiri, ordonându-se în acelaș timp confiscarea cărților intitulate «cartea școlarului premiat, de o asociație de institutori și profesori» editată în librăria Fraților Șaraga la Iași în anul 1898.

(s) Sp. Stătescu.

BIBLIOGRAFIE

Va apare în curând:

CONTROVERSELE LEGEI

PENTRU

JUDECATORIILE DE PACE

Sanționată la 28 Mai 1896 și publicată în «Monitorul Oficial»
din 1 Iunie 1896.

Studiu critic al legii, basat pe doctrină și jurisprudență în comparațiune cu legile
vechi și în legătură cu actualele legi ou care vine în atingere

de

CORNELIU BOTEZ

JUDECATOR DE TRIBUNAL